

[Pürschel.]

Of det er klart, at saa snart man støder paa en anden Mands Ejendom, er Grænsen der, men det gør man jo ikke altid. Hvis ens Ejendom grænser til Havet, støder man ikke paa anden Mands Ejendom, og dog er der ingen, der vil forlænge Grænserne ud over Havet helt ud i det aabne Hav. I Nutiden har man særlig faaet Interesse for Spørgsmaalet om Ejendomsretten opad, om jeg saa maa sige, om Ejeren af en Lod kunde forbyde Flyvning over den og i hvilken Højde. Hvis den Luftstøje, der laa over hans Lod, virkelig var hans Ejendom, maatte han ogsaa kunne forbyde andre at passere igennem den med Flyvemaskine eller Luftballon.

Her staar vi overfor Spørgsmaalet til den anden Side, nemlig hvor langt ned i Jorden kan man gaa med sin Ejendomsret. Der er Folk, der er tilbøjelige til at mene, at man skal kunne gaa helt ned til Kineserne, for at udtrykke det populært, i alt Fald ned til Centrum af Jorden. Denne Anskuelse tror jeg altsaa ikke er rigtig. Jeg tror, man maa anerkende, at der ogsaa nedad maa sættes en Grænse, men hvor den skal drages, er det Spørgsmaal, som den ærede foregaaende Taler var inde paa, og der erkender jeg, at der er Grund til at gaa ind paa en nærmere Overvejelse. Jeg er ikke Tilhænger af, at man skulde sætte en fast Grænse; selv om den for Nutiden maatte findes at være af betydelig Dybde, er det slet ikke sikkert, at det vil komme til at staa saaledes for Fremtiden. Og hvis man f. Eks. siger 50 Meter, vil det efter min Mening meget let kunne føre til, at Loven indfører en Begrænsning, som jeg i hvert Fald for mit Vedkommende ikke vilde acceptere. Derfor tror jeg ikke, man skal rette Bestræbelserne paa dette Punkt; men det er meget muligt, at den Vej, som de ærede foregaaende Talere anviste, i Virkeligheden er den rette.

Det, som vi fra vor Side maa fastholde, rent bortset fra det principielle Spørgsmaal, hvor langt man kan strække sin Ejendomsret ned, og hvorledes det gaar med de hidtil her i Danmark ukendte Raastoffer, som man maatte kunne finde i meget betydelige Dybder, er dette, at Loven ikke maa true den privatretlige Udnyttelse af alle de Stoffer, der findes i forholdsvis ringe Dybde, og som nu er Genstand for privatretlig Udnyttelse her i Landet. Det frembyder sig af sig selv, hvad det er for Stoffer, der tænkes paa her, Kalk og Kridt og Moler og Mergel og Brunkul og Kaolin, alle disse Stoffer, som vi alle sammen kender, og som det jo heller

ikke er Lovens Mening at ramme; men det kunde efter min Mening nok være ønskeligt at overveje, om man ikke kunde faa det udtrykt i selve Loven og ikke blot i Bemærkningerne til Loven. Det er jo altid af Værdi, om der kan opnaas Enighed om en Lovgivning paa et nyt Lovgivningsomraade som dette, og hvis det at optage nogle Bestemmelser i Loven kan berolige en Stemning, som er ved at arbejde sig op i Øjeblikket, tror jeg, at man skal gøre det.

Problemet er ikke saa nyt i dansk Lovgivning, som man er tilbøjelig til at mene. Vi har dels den gamle Bestemmelse i Danske Lov om Danefæ, som imidlertid ikke paa nogen Maade rammer det, der her er Tale om, idet Danefæ kun sigter til de Ting, som ved Menneskers Magt er gravet ned i Jorden, altsaa en rent tilfældig og upaaregnetlig Forekomst. Men vi har i Grevernes Privilegier af 25. Maj 1671 en Bestemmelse i § 15, som giver Greverne Ret til at udnytte deres Ejendomme ogsaa ved Minedrift. Der tales om

„Miner og Bergværk af Guld, Sølv, Kobber, Jern, Bly, Salt eller anden Erts eller Metal“.

Dem skal Greven, hvis de findes i hans Distrikt, have Lov til at

„aabne, bygge, bruge, nyde, have og sig til Nytte gjøre, som han bedst ved og kan.“

Og Greven har ogsaa Ret til at træffe Indretninger dertil. Dette var et Privilegium for Greverne — de stakkels Friherrer fik ikke denne Ret, skønt de fik deres Privilegier samme Dag —, og der har i Teorien været megen Strid om, hvilke Forudsætninger der ligger heri med Hensyn til Ejendomsretten. Fra gamle danske juridiske Forfatteres Side har man været inde paa den Betragtning, at Ejendomsretten kun rakte saa dybt som Plovturen.

Jeg nævner dette for at vise, at man ikke her staar overfor en moderne Tankegang, men at man altsaa i gamle Dage har været inde paa en meget stærkere Begrænsning, end nogen i denne Sal nu kunde tænke sig at gaa ind for. Vor største Jurist, Ørsted, er i Modsætning til sine Forgængere af den Opfattelse, at man ikke skal trække en Grænse nedad med Hensyn til Ejeren Ret til at udnytte, hvad der findes under hans Ejendom. Men hans Argumentation fører, som jeg synes Professor Vinding Kruse rigtig har sagt det, ikke til andet end til at medtage det, som vi alle sammen er enige om at ville medtage her, og selv Ørsted erkender dog i sine Skrifter, at hvis der findes Værdier, og Ejeren ikke udnytter dem, vil det være